

Årsrapport 2008

Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu
Grønlands Nationalmuseum og Arkiv
P.O. Box 145, DK-3900 Nuuk
www.natmus.gl

Indhold

Indledning

Registrering, dokumentation og forskning

- Genstandsregistrering
- Udgravning på Kap Grinnell, Inglefield Land
- Feltarbejde og surveys
- Forundersøgelser for ALCOA 2008
- Forskning

Indsamling og samlinger

- Gaver

Bevaring og bygninger

- Bevaringsforhold
- Bygninger

Formidling og udstillinger

- Permanente udstillinger
- Særudstillinger
- Vandreudstillinger
- Udstillingsbesøgende
- Publikationer og udgivelser

Andre arrangementer

Myndighedssager

- Verdensarv
- Center for immateriel kulturarv

Fredningsområdet

- Antikvariske opgaver
- Grønlands Fortidsmindearkiv (GFA)
- Arealansøgninger
- Vandkraft-, råstof- og miljø-sager

Økonomi og budget

- Budgettal
- Eksterne midler 2008 (i DKK)

Appendix

- Personale
- Museumsnævnet
- Biblioteket
- Kiosk

Indledning

Endnu et godt og travlt år for Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu (NKA) er gået - og det er blevet tid til at fortælle lidt om, hvilke konkrete tiltag NKA fik arbejdet med i 2008. Vi har i år valgt at forenkle beretningen og fravalgt en tidligere praktiseret høj detaljeringsgrad ad hensyn til læsevenligheden af beretningen. Derfor er ikke alt, som de enkelte medarbejdere har arbejdet med gennem året, beskrevet - og mange af de daglige rutiner og andre arbejdsopgaver er også udeladt.

De følgende sider beskriver i hovedtræk hvad der er blevet foretaget inden for NKAs kerneområder indsamling, registrering, dokumentation, forskning, bevaring og formidling. NKA er også forvaltningsenhed og arbejder med myndighedssager. Derfor beretter vi også om arbejder inden for fredningsområdet og fx arealansøgninger.

I juni måned åbnede vi to større permanente udstillinger: 1) Kolonitidens livsstil og klaseskel: Livsstil gennem tiderne og 2) Inuits transportmidler. Takket være engagerede og dygtige interne såvel som eksterne medarbejdere fik vi sat op to meget flotte udstillinger. Iøvrigt fortsætter vi med nyopsætninger i de kommende år.

Året var også præget af eksternt bestemte gøremål på felten med surveys og arkæologiske besigtigelser for udenlandske mine- og energiselskaber. NKA har også foretaget egne undersøgelser og udgravninger. Vi har taget fat på en opgradering af det immaterielle kulturarvs område med nyansættelse og vi glæder os til at arbejde med dette felt fremover.

Daniel Thorleifsen
direktør

Registrering, dokumentation og forskning

Registrering, surveys, feltarbejde, udgravninger og forskning

Genstandsregistrering

Registratør har registreret genstande på det internetbaserede program REGON (Registrering Online) samt stået for genstandsfotograferingen. Der er genstandsregistreringer i Regon, der mangler at blive publiceret i KATERSAT (Regon's offentlige del).

Kunstregistreringsdelen i Regon er blevet ændret og fornyet. Af denne årsag har flere ansatte været på kursus i det nye system. Kurset blev afholdt ultimo september i to dage i Nuuk med Eske Wohlfahrt, Kulturarvsstyrelsen, som underviser.

Konverteringen af de blå kort er endnu ikke foretaget, da der endnu skal udføres rettelser på de skannede kort. Selve konverteringen skal foretages af Kulturarvsstyrelsen.

Udgravning på Kap Grinnell, Inglefield Land

I forbindelse med et igangværende arkæologisk projekt i Inglefield Land, (Inglefield Land Archaeological Projekt, 2004, 2005, 2006, 2008) med registrering og dokumentation af kulturhistoriske fortidsminder, blev der udgravet 3 tidlig Thule vinterhuse og 1 sensorset vinterhus og der blev foretaget kortere rekognoscering nord for Kap Grinnell ved Kap Ingersoll.

Hele Kap Grinnell lokalitet blev opmålt med totalstation, og der blev registreret ca. xxx fortidsminder, hovedsageligt fra nyere tid. Andre fortidsminder omfatter teltringe, vinterhuse, grave, rævefælde og ildsteder.

Det arkæologiske genstandsmateriale bearbejdes på Peary MacMillan Arctic Museum, Maine, og de zoologiske materialer på University of California, Davis, Californien. Udgravningen blev finansieret af National Science Foundation (NSF), VECO Polar Resources stod for den logistiske platform. Fra NKA deltager inspektør Hans Lange i projektet.

I forbindelse med udgravningen i Kap Grinnell blev der foretaget enkelte rekognoscering langs nordlige del af Kap Grinnell, Kap Ingersoll, som Erik Holtved har registreret lokalitet, for at have 4 Thule vinterhuse, men lokalitet viste sig at være rent sommerplads med flere sen- thule teltringe.

Forundersøgelser for ALCOA 2008

De arkæologiske forundersøgelser i forbindelse med ALCOA's planer om etablering af en aluminiums smelteværk med tilhørende vandkraftværker fortsatte i 2008. Projektledelsen blev pr. april overtaget af Pauline Knudsen.

Rekognosceringer er foretaget ved bredderne af de 2 potentielle vandreservoarer: Tasersiaq og Tarsartuup Tasersua. Sammen med de 105 registrerede anlæg i 2008 vidner de i alt 460 lokaliserede og beskrevne jordfaste kulturminde om intensiv brug af søbredderne i begge områder.

Hovedparten af kulturminerne kan relateres til Inuits sommerjagter på rensdyr. Dog kan 22 af anlæggene tilskrives Saqqaq-kulturen og få andre anlæg til ekspeditions- eller andre moderne formål. Områder adskiller sig ved forskellig byggestil hvad angår telthus og ved relativt flere jagtanlæg på Tasersiaqs bredder.

De kulturhistoriske studier i kombination med de 306 registrerede anlæg i det stort set

uforstyrrede kulturlandskab omkring Taser-siaq vidner om stedets særlige betydning for Grønlands historie. C14-dateringer fortæller at Inuit var der fra 1300-tallet og Saqqaq-kulturens folk fra 2100 år før vores tidsregning.

Sideløbende med bearbejdningen af rekognosceringsdata foregår indsamling af data om den historiske brug af områderne.

Telthus i Tarsartuup Tasersua

Forskning

Det er et mål, at NKA skal bestride en væsentlig rolle i grønlandsforskningen, ikke bare inden for arkæologisk forskning, men også historisk og etnologisk forskning. Forudsætningen er, at ressourcerne i form af økonomi og fagpersonale er til stede. NKA afsætter nu i højere grad midler til selvfinansiering til forskning, idet det også letter udløsning af eksterne midler. Dog har inspektører ved NKA forskellige uddannelsesmæssige baggrunde, hvor der særlig er ét forhold, der er tydeligt, nemlig, at nogle har uddannelse med forskningskompetence og nogle har ikke - eller ikke endnu - uddannelse med forsknings-

kompetence. Disse muligheder udnytter NKA, så alle har et eller flere projekter, der gennemføres. For begge grupper gælder det, at det projekt, som den ansatte ønsker at gennemføre, bliver udført systematisk, samt at den ansatte dokumenterer faglig indsigt gennem sine kommentarer til materiale, der publiceres og/eller udstilles.

NKA deltager i flere langsigtede forskningsprojekter, bl.a. "Dynamic Greenland – Facing challenges in a changing Environment: Survival strategies – past and present" (Grønlands indspil til International Polar Year). Endvidere deltager flere medarbejdere i et fælles vestnordisk bogprojekt, som vil publicere et værk om Vestnordens fælleshistorie.

Georg Nyegaard er i gang med et projekt om knoglemateriale fra nordbogården Ø34 med fortsatte undersøgelser af økonomi og erhverv hos middelalderens nordiske samfund i Sydgrønland

Endvidere er Georg Nyegaard i gang med Hvalsey-fjordens kirkes historie siden 1723: en undersøgelse som forberedelse til et foredrag holdt på "The Hvalsey Conference 2008" i Forsamlingshuset i Qaqortoq med henblik på publicering.

NKA er sammen med andre lande i gang med forberedelser til et projekt med titlen: North Folk Database, et projekt omkring indsamling af folkemusik og folkedans til et nordisk fælles database. Dette projekt søger støtte i EUs Northern Periphery Programme.

Related collections er et andet projekt i samarbejde med Cunera Buijs, Museum Volkenkunde, Leiden, Holland. Projektet omhandler et samarbejde omkring relateret samlinger, i dette tilfælde om fotos fra Østgrønland i 1930'erne.

Indsamling og samlinger

Gaver

NKA har fra Birthe Christensen, Vedbæk i Danmark (enke efter tidligere landshøvding N.O. Christensen), modtaget en stor samling af grønlandske kurvearbejder som giveren har indkøbt og indsamlet i 1950-erne og 60'erne.

NKA har fra Ove Egede, Glesborg i Danmark, modtaget en samling på flere hundrede glasnegativer med fotos af afdøde pastor Gerhard Egede. Samtlige negativer er blevet kopieret i 2008.

NKA har modtaget forskellige gaver i form af genstande fra enkelt personer, og har købt en grønlandsk festdragt til kvinde. Desuden er købt forskellige kunstgenstande fra et auktionshus.

Bevaring og bygninger

Bevaring

NKA har p.t. ingen konservatorer ansat. Gennem de sidste par år har NKA opslået stillinger uden synderlig held. Derfor indledte ledelsen drøftelser med nationalmuseets bevarings- og konserveringsafdeling i Brede om assistance i forbindelse med opsætning af nye udstillinger og i foråret 2008 underskrev NKA en samarbejdsaftale med Danmarks Nationalmuseum mhp. periodisk assistance mod betaling i forbindelse med udstillingsopbygninger. Som led i denne aftale havde vi besøg af to konservatorer to gange á 14 dage i løbet af foråret i forbindelse med opsætningen af "Livsstil og klasseskel" og Inuits transportmidler.

Bygninger

Vedligehold og ombygninger

Udstillingslokaler:

I forbindelse med nedtagning af udstilling "Mødet sætter spor", blev der sat nyt loft i udstillingsrum B og der blev sat nyt lys i rummet og det gælder også flytning af brandmelder.

Rum E:

Udstillingen "Mennesket og Dyr" blev nedtaget og de store scenarier med uuttoq-fangst og Grønlandshvalen blev også nedtaget. Radiator-installationer og oliefyrsrør blev også nedtaget.

Udvendig vedligeholdelse:

Med finansiel støtte af Hjemmestyrets renoveringsfond blev Qisuusivissuaq malet udvendig.

I Quersuaq's 1. sal blev der sat linoleumsgulv og der blev sat nye borde og stole, samt tavle og rummet anvendes til undervisning og som mødesal. I stuelokalet blev gulvet malet og el-installationer blev flyttet og hele rummet blev indrettet til udstillingslokale til "Inuits transportmidler". Der blev lavet nyt trappe til indgangen på Quersuaq.

Ved udgang af året blev der lagt nyt gulv i tømrerværkstedet og nye jern bjælker sat op for at understøtte 1. sal, hvor der opbevares diverse udstyr.

Pakkerummet blev nedtaget og i stedet blev gamle fyrrum istandsat til nyt pakkerum.

Skillevæg til kopirum blev nedtaget, så kontorlederkontoret blev større, så der kan være to arbejdspladser.

Formidling og udstillinger

Permanente udstillinger

Den 20. juni 2008 åbnede NKA to nyopsætninger med titlerne: 1) Kolonitidens livsstil og classeskel: Livsstil gennem tiderne, og 2) Inuits transportmidler. Det første blev ledet af Aviâja Rosing Jakobsen og den sidste af Georg Nyegaard. Arkitekt Naja Rosing-Asvid stod for lay-out, design og indretning for begge nyopsætninger.

Udstillingen **Kolonitidens livsstil og classeskel: Livsstil gennem tiderne** er underinddelt i flere afsnit og afdelinger: i) Classeskel og etniske skel, ii) kolonitidens boligformer, iii) dragthistorie og iv) sundhed og hygiejne.

Et udsnit af udstillingen som viser et grønlandsk hjem i 1940'erne, her med julepynt i anledning af julehøjtiden 2008.

Følgende gengives indlednings- og baggrundsteksten for udstillingen:

"Med kristendommens indtog i 1721 og statslig kolonisering af Grønlands vestkyst fra 1774 skete der afgørende brud og ændringer i Inuits levevis og tankesæt. Inuit som førhen indrettede sig efter årstiderne og fangstdyrenes cyklus blev med kolonisystemet gjort bofaste i vestgrønlandske kolonier og udsteder. Kristendommen med den dansk-norske missionær Hans Egede i spidsen fortrængte gradvist Inuits livsopfattelser og skikke hørende til åndslivet.

Med den systematiske kolonisering tildelte den danske konge Den Kongelige grønlandske Handel og Fiskefangst (KGH) monopol på udnyttelse af Grønland med told- og afgiftsfrihed på handel af varer og sikrede, at andre lande blev holdt ude af handel og investeringer i landet. Grønland blev lukket og holdt afsondret fra omverdenen som koloni indtil 1953.

Østgrønland blev koloniseret efter 1884 og først indlemmet i det vestgrønlandske handels- og administrationssystem i slutningen af 1950erne, efter at være drevet direkte fra København. I Thule-området oprettedes en missionsstation i 1909 og en privat handelsstation i 1910. Området indlemmedes i lighed med Østgrønland i det vestgrønlandske system i slutningen af 1950erne.

Kolonisationen skabte nye social- og klasseskel. Etniske skel blev introduceret, hvor kolonisterne kom som herrefolk for at lede og administrere som overklasse og grønlænderne fastholdes i et sælfangererhverv som sikrede råvarer til en exportorienteret monopolhandel. De fleste såkaldte blandinger endte som en mellemklasse og arbejdede inden for KGH og missionsvirksomheden.

Importerede materialer og indførelse af nye teknikker skabte mere og mere afhængighed af udefrakommende materiel, viden og know-how. Det gjaldt eksempelvis indenfor båd- og boligbyggeri, administration og navigation. Nye sygdomme krævede ligeledes viden om vestlige helbredelsesmetoder og udefrakommende ekspertise. Kun få af de nye tiltag blev understøttet i form af en formel uddannelse. Det gjaldt uddannelse til jordemoder, kateket, tømrer, bødker og lign."

Udstillingen **Inuits transportmidler** viser 20 kajakker, 2 konebåde, 2 sejldugsjoller og 3 hundeslæder og er placeret i et nyt udstillingsrum i Quersuaq. Endvidere placeredes en stor skindbetrukket rejsetelt fra Tasiilaq i rummet (som dog kun stod året ud og blev erstattet af flere slæder i dets sted). Forsidebilledet viser et udsnit af udstillingen.

Følgende gengives præsentationsteksten for udstillingen:

"Inuit fra Thulekulturen bragte umiaq, kajak og brugen af hundetrukne slæder til Grønland i 1200-tallet. Disse er højt specialiserede transportmidler tilpasset de vanskelige arktiske rejsevilkår og fangst af havpattedyr. Transportmidlerne blev fremstillet af lokale materialer i form af drivtømmer og fangstdyrenes skind suppleret med sener, tand, knogle og hvalbarde.

Umiaq

En umiaq er 7-9 m lang båd med en lasteevne på 1,5-2 tons. Træskelettet er dækket af sammensyede, vandskyende skind. Til hvalfangst blev den padlet af mænd, ved rejser og transport roet af kvinder. Den blev også benyttet til jagtrejser efter rensdyr i Vestgrønlands indland, idet man på overgangssteder bar den fra fjordenes indre til søerne i indlandet. Den kunne udstyres med et sejl lavet af tarmskind, eller i senere tid, lærred.

I Sydgrønland forsvandt den ud af brug i 1920erne efter overgangen til kommercielt fiskeri og introduktionen af træbåde. I andre egne af landet fortsatte brugen nogle årtier endnu. Hos Inupiat i Alaska bruges den stadig i forbindelse med den traditionelle fangst af grønlandshval.

Kajak

Kajakken er et raffineret fartøj tilpasset til al slags vejrlig. Den består af et let træskelet dækket af sammensyede, vandskyende skind og er tilpasset den enkelte brugers mål. Kajakken blev primært brugt til fangst.

Kajakken og det tilhørende fangstudstyr har til stadighed undergået ændring og udvikling, bl.a. betinget af lokale naturforhold og fangstmuligheder. Introduktionen af rifler i midten af 1800-tallet medførte opfindelse af en lille kølfinne, et kamouflagesejl og et geværfederal.

I Sydvestgrønland faldt antallet af kajakker efter 1920, som følge af erhvervsændringen fra fangst til fiskeri. I andre egne af Grønland skete overgangen til træbåde mere gradvist, og brugen af kajak fortsatte mange steder til 1960'erne. I Qaanaaq-området og det nordlige Upernavik-distrikt benyttes kajakken stadig ved fangst af havpattedyr.

Hundeslæden

Hundeslæden er bundet sammen af skindremme, som gør slæden elastisk. Oprindeligt var mederne forsynet med skinner af ben eller tand, senere gik man over til at bruge jern og endnu senere plastic. Slæden trækkes af et spand på typisk 7-10 hunde, som styres med kommandoer og hundepisk.

Hundeslæder bruges til transport til og fra fangst- og fiskepladser på havis og på landjord. Brugen af slæder begrænser sig til områderne med vinterislæg, dvs. Vestkysten nord for Sisimiut, Qaanaaq-området og Østgrønland. Hos Inughuit længst mod nord, hvor der er 9-10 måneders isdække, har den været det vigtigste transportmiddel.

Der findes tre slædetyper. Den længste er Thule-slæden, som er tilpasset Inughuits lange kørsler på havisen, hvor man ofte må krydse revner i isen. Den gennemgående kortere vestgrønlandske slæde er tilpasset et mere vekslende terræn med hyppigere kørsel på land. I Ammassalik brugte man før kolonitiden en lille hundeslæde med opadbøjede meder foran og brede opstandere, som kun blev trukket af 3-4 hunde. Den afløstes i 1930'erne af en længere type med brede meder, som er velegnet til kørsel i et område med stort årligt snefald.

Trøjoller og motorbåde

Joller af træ begyndte efter opdukkelsen af de store torskestimer ud fra Sydvestgrønland kort før 1920 at erstatte skindbåde til brug for fiskeri og transport. I de første årtier blev de fleste træbåde bygget lokalt. Fra 1930'erne blev disse inspireret af de fladbundede doryer, som vesteuropæiske fiskerbåde medbragte til torskefiskeriet i Nordatlanten og farvandene vest for Grønland. Doryerne blev sat ud fra moderskibe og i langlinefiskeri.

De første grønlandske maskinsmede blev uddannet på motorfabrikker i Danmark i 1910'erne, og i løbet af 1920'erne blev de første grønlændere ejere af motorbåde til fiskeri.

Sejldugsjoller

Sejldugsjollen er udviklet af Aron Nielsen og Apollo Tobiassen i Kangeq vest for Nuuk omkring 1940. Typen fandt senere stor udbredelse langs hele Vestgrønland. Sejldugsjollen er inspireret af træk ved både kajak, umiak og dory, og forener flere af disse fartøjers fordele. Den er billig og hurtig at fremstille, og egner sig til såvel fiskeri som jagt. En kort og særlig let udgave fremstilledes til brug ved rensdyrjagt i indlandet.

Jollen blev betrukket med sejldug. Senere anvendtes også andre former for beklædning, bl.a. voksdug. I Kangeq forsynede man undertiden jollerne med et lille sejl. I 1950'erne udvikledes en udgave af sejldugsjollen, som kunne forsynes med en påhængsmotor."

Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu har nu følgende faste udstillinger:

- Utimut, tilbageførsler – Return
- Qilakitsoq-mumier
- Kolonitiden: Livsstil og classeskel
- Inuits transportmidler
- Bødkerværksted

Udstillingen Møder sætter spor blev erstattet af ovenbeskrevet nyopsat udstilling om kolonitidens livsstil og classeskel. I forlængelse af forberedelse til et nyt udstilling, som åbner i juni 2009 om Inuit nutaat, er udstillingen om Menneske og dyr nu nedtaget og en nyopbygning er i gang med henblik på udstilling af genstande fra Thulekulturen med arbejdstitlen: Nye mennesker.

Særudstillinger

Et nyt særudstillingsrum er taget i brug. Vi har i gennem året sat følgende særudstillinger op:

Tandudskæringer af Aron og Cecilie Kleist

I perioden december 2007 - februar 2008 udstilledes Aron og Cecilie Kleist's arbejder i tand.

Grønlandske kurvemagere

I perioden 1. marts - 1. september 2008 udstilledes *Grønlandske kurvemagere* i samarbejde med Birte Christensen. Efter endt udstilling overdrog Birte Christensen de grønlandske kurver til NKA. Udstillingen er lavet som en vandredstilling, der bagefter er sendt på turné til lokalmuseerne i Grønland.

Fotoudstilling Kinaana af Jette Bang.

I perioden 1. august - 1. oktober 2008 udstilledes *Kinaana af Jette Bang*, fotos fra Upernavik og Ilulissat. Udstillingen er arrangeret af NKA i samarbejde med enkelte lokalmuseer.

Áhkku - Keramik masker v/ Kari Hahne Lundstrøm

En udstilling af keramiske masker af alverdens folkeslag, udført af Kari Hahne Lundstrøm, udstilledes i perioden 1. november - 31. december 2008. Udstillingen er arrangeret af NKA i samarbejde med Narsaq museum og Kari Hahne Lundstrøm

Vandreudstillinger

Fotoudstillingen *Kinaana* af Jette Bang er efter endt udstilling sendt tilbage til Upernavik og Ilulissat.

Udstillingen *Áhkku – Keramik masker* er efter udstilling endnu ikke sendt videre til næste udstillingssted, men sendes videre efter afklaring med kunstner vedrørende forsikrings spørgsmål.

Udstillingsbesøgende

I 2008 havde NKA ca. 16.764 besøgende. I 2007 var tallet ca. 14.100, som var en lille stigning i forhold til året 2006. I 2005 besluttede NKA at indføre entré for voksne over 15 år på 30 kr. i hverdage i juni-september, primært i krydstogtskibshøjsæsonen, dog sådan at der ikke tages entré om søndagen. Besøgstillene for 2006 og 2007 er anslået.

Oversigt: Besøgende, 2006-2008

	2006	2007	2008
I alt	11.575	14.106	16.764
Børn	2.790	2.858	2.868
Voksne	8.785	11.248	13.896

Publikationer og udgivelser

Fra den 12. til den 15. februar 2007 afholdte NKA en international konference: Conference on Repatriation of Cultural Heritage, hvor ca. 90 museums- og universitetsfolk, arkæologer, antropologer, embedsmænd, jurister, advokater, museumspolitikere, repræsentanter for oprindelige folk og repræsentanter fra UNESCO, ICOM og andre organisationer fra mange nationer diskuterede problematikken om reparation af kulturarv. Ud af konferencen udkom i august 2008 en publikation med titlen:

- UTIMUT
Past Heritage - Future Partnerships.
Discussions on Repatriation in the 21st Century,
med Mille Gabriel & Jens Dahl som fagredaktører. Publikationen udgives i samarbejde med af IWGIA. Daniel Thorleifsen har skrevet forordet.

Publikationer

Andreasen, Claus

Fortidsminder, Vand og Råstoffer. In: *Tidsskriftet Grønland* nr. 2-3, August 2008, pp. 94-106. København,

M. Thomas P. Gilbert, Toomas Kivisild, Bjarne Grønnow, Pernille K. Andersen, Ene Metspalu, Maere Reidla, Erika Tamm, Erik Axelsson, Anders Götherström, Paula F. Campos, Morten Rasmussen, Mait Metspalu, Thomas F. G. Higham, Jean-Luc Schwenninger, Roger Nathan, Cees-Jan De Hoog, Anders Koch, Lone Nukaaraq

Møller, **Claus Andreasen**, Morten Meldgaard, Richard Villems, Christian Bendixen, Eske Willerslev: Paleo-Eskimo mtDNA Genome Reveals Matrilineal Discontinuity in Greenland In: *Science Express* on 29 May 2008 og i: *Science* 27 June 2008: Vol. 320. no. 5884, pp. 1787 – 1789,

Bennike, Ole, Mikkel Sørensen, Bent Fredskild, Bjarne H. Jakobsen, Jens Böcher, Susanne L. Amsinck, Erik Jeppesen, **Claus Andreasen**, Hanne H. Christiansen and Ole Humlum: Late Quaternary Environmental and Cultural Changes in the Wollaston Forland Region, Northeast Greenland. In: *High Arctic Ecosystem Dynamics in a Changing Climate. Ten years of monitoring and research at Zackenberg Research Station, Northeast Greenland*. In: *Advances in Ecological Research Vol. 40*, pp.45-80; Amsterdam 2008. Eds.: Hans Meltofte, Torben R. Christensen, Bo Elberling, Mads C. Forchhammer and Morten Rasch.

Andreasen, Claus: Faglig konsulent på Svendsen, Anne Marie og Merete Edlefsen: *Menneskene fra Qilakitsoq*. Ilinniuisiorfik Undervisningsmiddelforlag 2008

Kleinschmidt, Pauline K.: Angujaatorfiup Nunaa - fortidsminder og mundtlig tradition, i: Tidsskriftet Grønland nr. 4-5, 2008.

Andre arrangementer

NKA var fra 12. - 19. september 2008 medarrangør af ”The Hvalsey Conference 2008” om norrøn historie i Grønland og Nordatlanten i samarbejde med Orri Vesteinsson, University of Iceland, og Jette Arneborg, Danmarks Nationalmuseum. Konferencen fandt sted i Forsamlingshuset i Qaqortoq. Anledningen var 600 året for et berømt bryllup i Hvalse fjordens kirke i Qaqortukuloq d. 16. september 1408, som er den sidste begivenhed i det norrøne Grønland, der omtales i de skriftlige kilder. Der deltog 69 forskere, museumsfolk og andre interesserede fra 14 lande.

Myndighedssager

Verdensarv

KIIN har nedsat en styregruppe for ”Projekt Verdensarv i Sydgrønland”. NKA er repræsenteret i denne som tilforordnet medlem og har leveret en *story line* til projektet med titlen: ”Kujataa – Ukiuni tuusintilinni Issittumi naasorissaasoqarneq” / ”Kujataa – bondekultur i Arktis i 1000 år”. Styregruppen har ikke afholdt møder i 2008, men der har været afholdt møder med projektets sekretariat.

Center for immateriel kulturarv

KIIN har nedsat en komité vedr. etablering af Regional UNESCO kategori 2 center for immateriel kulturarv i Arktis. NKA har ved direktøren og en inspektør deltagelse i komiteen og har haft en møderække i løbet af efteråret. Arbejdet i komiteen skal munde ud i en indstilling til landsstyret pr. 1. marts 2009 om etablering af en sådan center.

Fredningsområdet

Det lovgivningsmæssige grundlag

Efter vedtagelse i Landstinget trådte den nye Landstingslov nr. af 19. november 2007 om fredning af kulturminde i kraft pr. 1. januar 2008. Hermed fik NKA ny status, idet institutionen nu selv skal rejse og gennemføre fredningssager samt monitorere udvalgte områder. For finansåret 2008 fik NKA tilført 200.000,- kr. fra KIIN til den administrative del af denne opgave. I FL 2009 er der afsat 1.2 mill. kroner til dette område inkl. sekretariatet for og udgifterne til driften af Kulturarvsrådet.

Kulturarvsrådet

Ifølge den nye fredningslov skal Landsstyremedlemmet for området nedsætte et Kulturarvsråd bestående af 3 medlemmer med forskellige kompetencer. NKA er anmodet om at indstille disse personer, men endnu er det ikke lykkedes at have tilsagn fra 3 personer med de forskellige nødvendige kompetencer på samme tid.

Antikvariske opgaver

Egne antikvariske opgaver

- Sydvestgrønland: NKA gennemførte i samarbejde med Konsulentforeningen for Fåreavl en række besigtigelser på fåreholderlokaliteter, hvor der kunne være en konflikt mellem landbrug og fortidsminder. Opgaven blev løst. Ansvarlig: Ejnar Lund Jensen

Eksternt finansierede konsulentarbejder

- 1) ALCOA: rekognoscering ved søområderne Tasersiaq (sø 7e) og Tarsartuup tasersua (sø 6g). Bemanding: Pauline Kleinschmidt Knudsen, Mikkel Myrup, Fuuja Larsen. Fuuja Larsen deltog også i borgermøder om ALCOA i Maniitsoq og Sisimiut
- 2) London Mining: rekognoscering langs søer og ledningsføring fra indre Isua til Qussuk, Nuup kommune. Bemanding: Pauline Kleinschmidt Knudsen, Mikkel Myrup & Fuuja Larsen

- 3) Land Use Project: interviews af ældre informanter fra Nuuk, Maniitsoq og Kangaamiut vedrørende brug af indlandet. Ansvarlig: Pauline K. Knudsen. Deltagere: Fuuja Larsen og Hans Christian Lennert
- 4) Quadra Mining Ltd.: rekognoscering og afmærkning af kulturminde ved påtænkt havneterminal ved Gurreholm, Jameson Land for molybdæn-minen ved Malmbjerget. Ansvarlig: Hanne Tuborg Sandell og Birger Sandell
- 5) Nukissiorfiit: besigtigelse af opland i april måned ved vandkraftprojekt Tasersuaq ved Sisimiut. Ansvarlig: Hans Kapel
- 6) Nukissiorfiit: besigtigelse af opland i august måned ved vandkraftprojekt Tasersuaq ved Sisimiut. Ansvarlig: Hans Kapel

Andre arkæologiske forsknings- og dokumentationsarbejder

- 1) Nordøstgrønland: NKA gennemførte en besigtigelse af en række lokaliteter fra Danmarkshavn til Alabama (Shannon). Deltager: Claus Andreasen
- 2) Nordøstgrønland: SILA/Nationalmuseet gennemførte et forskningsprojekt med en række besøg og opmålinger på udvalgte lokaliteter i Clavering Ø / Hvalros Ø - området. Ansvarlig: Bjarne Grønnow, Danmarks nationalmuseum
- 3) Nordøstgrønland: SILA / Nationalmuseet gennemførte besøg og opmålinger på en række af stations-områderne fra Anden Verdenskrig på Sabine Ø og Clavering Ø. Ansvarlig: Jens Fog Jensen, Danmarks nationalmuseum
- 4) Sydvestgrønland: SILA/Nationalmuseet gennemførte en række mindre udgravninger og opmålinger på og ved nordbo-gårde i Vatnahverfi-området. Ansvarlig: Jette Arneborg, Danmarks nationalmuseum

Specielt i forbindelse med nordbo-undersøgelserne er der et bredt og intensivt samarbejde med forskningsinstitutioner fra hele Nordatlanten, inkl. USA.

NKA har fået rapporter og opmålingsdata fra Narsaq Museum fra opmålinger på nordbo-anlæggene ved: Dyrnæs og Sissarluttoq (begge Narsaq), Ikigaat /Herjolfsnæs (Nanortalik).

Grønlands Fortidsmindearkiv (GFA)

Arkivet administreres af Mikkel Myrup og Claus Andreasen, som er i løbende kontakt med alle øvrige operatører indenfor Hjemmestyrets GIS-aktiviteter, særlig Asiaq og Miljø- og Naturstyrelsen i Departementet for Infrastruktur og Miljø.

Ved årets udgang var der i GFA registreret 5.076 lokaliteter, men mindst 100 lokaliteter, primært i Nordøstgrønland samt i Sydvestgrønland er endnu ikke lagt ind.

Arealansøgninger

NKA modtager fortsat arealansøgninger fra kommunerne. En enkelt kommune er dog af den fejlagtige opfattelse, at arealansøgninger blot skal annonceres lokalt.

Nanortalik	3	Sisimiut	8	Upernavik	3
Qaqortoq	2	Kangaatsiaq	2	Avanersuaq	
Narsaq	12	Aasiaat	4	Tasiilaq	
Ivittuut		Qasigiannugit		Illoqqortoormiut	
Paamiut		Ilulissat	14	Nationalparken	1
Nuuk	6	Qeqertarsuaq			
Maniitsoq	12	Uummannaq		I alt	67

Bygningsfredning

Der er foretaget en række besvarelser vedr. fredede og bevaringsværdige bygninger. I 2008 er der foretaget en ajourføring af status om, hvad der er fredet og på hvilke vilkår.

Antal fredede bygninger pr. 1. januar 2009 fordelt på kommuner og århundrede:

Kommune:	århundrede			I alt kommune
	1700	1800	1900	
Nanortalik	3	1	2	6
Qaqortoq		7	5	12
Narsaq			2	2
Paamiut			1	1
Nuuk	5	3	7	15
Maniitsoq		4	2	6
Sisimiut	4	5	3	12
Aasiaat	1	1	3	5
Qasigiannugit	1			1
Ilulissat	1	3	1	5
Qeqertarsuaq			3	3
Uummannaq			1	1
Upernavik	1	4	3	8
Tasiilaq		3	3	6
I alt	16	31	36	83

I opgørelsen indgår fredningen af Mindebrønden på Torvet i Qaqortoq. For Upernaviks vedkommende indgår den individuelle fredning af de gamle bygninger i tallene, men ikke fredningen af byområdet ”Den gamle Museumsby”.

Økonomi og budget

Regnskab

Pr. 1. januar 2008 blev arkivets og museets regnskaber splittet op i to i forbindelse med arkivets fysiske udflytning til Ilimmarfik. FL for 2007 var på DKK 9.415.000 i alt for de to afdelinger. Hjemmestyrets bevillingen til museet var i 2008 på 7.735.000 kr. Lønudgifter for museet udgjorde 67 % af bevillingen i 2008. De samlede udgifter var på 9.4 mio., mens øvrige indtægter lå på 1.5 mio., primært fra kiosksalg og andre overheadindtægter fra mine- og energiselskaber. I år har vi solgt museets båd, Tuneq.

Oversigt: Bevillingernes fordeling i løn, 2004-2008

År	Bevilling	Løn	Lønandel i %
2004	8.837	5.671	64
2005	8.991	5.335	58
2006	9.126	6.132	67
2007	9.415	5.905	62.5
2008	7.735	5.173	67

Eksterne midler 2008 (i DKK)

Til afholdelse af The Hvalsey Conference fra d. 12. - 19. september i Sydgrønland er modtaget: 100.000 fra Nordisk Kulturfond, 30.000 fra Dronning Margrethe og Prins Henriks Fond, 46.179 fra de tre vestnordiske hovedstæder Nuuk, Reykjavik og Tors-havns fælles fond. Til den kommende conference-publikation er desuden modtaget: 60.727 fra Islands Udenrigsministerium.

Til fremstilling af billedkopier af en stor samling ældre glasnegativer som stammer fra præsten Gerhard Egede er modtaget 53.550 Ole M. Winstedts Mindelegat.

Appendix

Personale

- Daniel Thorleifsen, direktør
- Claus Andreasen, inspektør, kst. souschef
- Steen Brandt, kontorleder
- Mina Lund, overassistent
- Gertrud Brandt, overassistent
- Dorthe Vold, rengøringsassistent
- Paarnannguaq Kristiansen, inspektør
- Frederik Fuuja Larsen, museumstekniker
- Eivín Lützen, pedel
- Hans Lange, inspektør
- Mikkel Myrup, inspektør
- Georg Nyegaard, inspektør
- Aviâja Rosing Jakobsen, inspektør
- Natuk Lund Olsen, inspektør (oktober-december)
- Mille Gabriel, ph.d-stipendiat, Institut for Antropologi, KU, periodisk ansat som redaktør for bogen UTIMUT
- Naja Rosing-Asvid, projektansat arkitekt for lay-out, design og indretning
- Pauline K. Kleinschmidt, projektansat inspektør
- NKA havde en skiftende stab af kustoder som bestod af Regine Dahl Thorleisen, Avaaraq Olsen, Inaluk R. Petersen, Louisa Schmidt, Medea M. Berglund, Lena Broberg og Bettina Geisler
- Medhjælp: stud.mag. Hans Christian Lennert har lagt data ind i databasen om Fredede Bygninger og stud. mag. Ann Eileen Lennert som medhjælp på registrering af arkæologiske samlinger.

Museumsnævnet

NKA stiller sekretariat til rådighed for Museumsnævnet. Hans Lange er sekretær

Biblioteket

Der er ingen væsentlig tilvækst i 2008. NKA's bibliotek består af 2862 hæfter og monografier samt en række tidsskrifter, newsletters, bulletins, årsskrifter og lignende. Bøger tastes løbende ind i NKA's egen interne database. Biblioteket blev ordnet af bibliotekar Søren Christensen.

Kiosk

Arbejdet med mere fagligt og kulturorienteret varesortement, er fortsat i 2008. Udvalget af faglitteratur om kultur- og naturhistoriske emner er forøget, ligesom produktionen af museumskopier er udvidet. Målet er at tilføre museumsbutikken en ny profil med produkter af højere kvalitet. Dette arbejde fortsætter i 2009.